

Woordenschatuitbreiding tijdens begrijpend studerend lezen

Een uitgebreide woordenschat is een van de pijlers voor schoolsucces. Iedere taalmethode besteedt veel aandacht aan woordenschatuitbreiding, en veel scholen gebruiken daarnaast een specifiek pakket om de woordenschat van hun kinderen te vergroten.

Bij begrijpend studerend lezen staat er natuurlijk een andere vaardigheid centraal, namelijk het aanleren van leesstrategieën. Maar juist voor het begrijpen van teksten is een goede woordenschat cruciaal. En doordat nieuwe woorden in een zinvolle context aangeboden worden, is het heel goed mogelijk om tijdens de les begrijpend studerend lezen aandacht aan woordenschatontwikkeling te besteden. Wat is daarvoor een handige manier?

Wat niet werkt

Het is niet goed om tijdens het lezen van een tekst bij ieder moeilijk of mogelijk onbekend woord stil te staan en na te gaan of de kinderen de betekenis kennen. Het verband van de tekst wordt dan losgelaten. De context verdwijnt, de vaart raakt eruit. Kinderen verliezen de aandacht voor de tekst zelf, en daarmee de motivatie om door te lezen.

Wat ook niet werkt is de kinderen zonder meer aan de tekst te laten beginnen, in de hoop dat ze vanzelf wel de onbekende woorden begrijpen. Als teveel woorden in een tekst onbekend zijn, ontgaat hen de hele inhoud van de tekst. En zeker de sleutelwoorden uit een tekst moeten bekend zijn voordat met lezen begonnen wordt.

Wat wel werkt

Wat werkt dan wel? *Grip op lezen* heeft verschillende woordenschatstrategieën en -hulpmiddelen die bewezen effectief zijn.

Herstelstrategie

Grip op lezen besteedt systematisch aandacht aan de herstelstrategie: Wat doe ik als ik de tekst niet meer snap? De kinderen leren om zelf de betekenis van een moeilijk woord uit de tekst af te leiden. Ook leren ze wat ze moeten doen als dat niet lukt en moeten ze nadenken over de vraag: Heb ik de betekenis van dit woord nodig om de tekst te begrijpen? Op die manier leren ze hoe ze met moeilijke woorden moeten omgaan.

KIJK TERUG

- 11 Stel: je weet niet zo goed wat een vleugel is. In het leesboek en het werkboek staat informatie. Welke informatie krijg je over een vleugel? Kruis de juiste antwoorden aan.
- ☐ de foto van een vleugel in het leesboek
 - ☐ de uitleg van het woord in het woordenboek
 - ☐ de uitleg van het woord in het werkboek
 - ☐ ik snap al een stukje van het woord

Betekenisomschrijvingen

Ook biedt *Grip op lezen* bij elke tekst betekenisomschrijvingen van woorden die noodzakelijk zijn voor tekstbegrip en waarbij met de herstelstrategie de betekenis niet kan worden achterhaald.

Woorden:

het wachtwoord: een geheim woord. Je spreekt het met elkaar af. Alleen als je het geheime woord weet, hoor je erbij.
de schuilnaam: een verzonnen naam. Je gebruikt hem als je niet wilt dat je echte naam bekend wordt.
het geheimschrift: een geheime manier om dingen op te schrijven. Je kunt het alleen lezen als je weet wat de tekens van het geheimschrift betekenen.

Hoe zit het:

de titel: de naam van een verhaal, gedicht, film, toneelstuk of boek
het onderwerp: dat waarover het gaat in bijvoorbeeld een boek, een gesprek of een programma
de illustratie: een plaatje in een boek of tijdschrift

Woordenschatondersteuning in groep 5

Kortom

Zoals gezegd is de les begrijpend studerend lezen geen woordenschatles. De teksten bij begrijpend en studerend lezen zijn echter wel een rijke bron van woorden, die in zinvolle context aangeboden worden. Dit is een belangrijke voorwaarde voor semantisering. Met de woordenschatstrategieën en -hulpmiddelen van *Grip op lezen* maakt u een goed begin met de consolidatie van de nieuwe woorden. Als u zich daarvan bewust bent, kunt u daar eenvoudig gebruik van maken om de woordenschat in uw groep te vergroten.